բան անդ գրեթէ կէս կրամի չափ կ'առնուն, բայց ժամանակաւ քանակութիւնն այնչափ կը շատցընեն, որ մէկ նստով՝ չորս գդակ կրնան կլլել, որոնց ամէն մէկը ձիթապտղէն աւելի մեծ է։

Գաւաթ մը ջուր այս նորանշան ճաշը կը փակէ եւ հասարակօրէն ժամ մը վերջը՝ երջանկացուցիչ թմբրութեան արդիւնքը կը սկսի։

Հ. Գ. Ք.

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ

ՀՐԴԵՀ

Մութ էր գիշեր, լուսին 'կամար
Իւր շողերովն անհամար,
Հազիւ ունէր առօտ լոյս՝ կար,
Մեղմիւ զնդիս թանձրը խաւար։

Որոտընդոստ աներ փայլակ
Ճեղքէր անտառ ու սեւ թաւուտք ...
Անձրեւի մեծ կ'իջնէր կայլակ
Ցարեւելքէն դէպ արեւմուտք։

Ճայթ ... ինկաւ շանթ հարքստին տան
Մնծամանդէս ուր կայ սեղան ...
Արեամբ երկինք կարմրընցաւ.
Խինդքն փոխուէր ի սուգ ու ցաւ։

Քոմիին լսուէր թնդանօթի ...
Գոչէ մինչէ գիշերապահ.
"Հրդեհ, հրդեհ, ի Բանկալթի։"
Պատէ զամէնք սարսափ ու ահ։

Ամենուրեք տիրէ խոր մութ,
Լսուին լաւիւնք, ողբ ու հառաչ ...
Մինչդեռ կաթոնս, կրակին անզութ
Ձայն մը գոչէ, "Ցառա՛լ, յառա՛լ։"

Մինչտ դէպ յառա՛ջ վազեն ըոցեր
Լափեն անյագ, կ'ընեն աւար
Հարստին տուն. բայց են խոցեր
'Դաղքատին սիրտ անգթաբար։

Հանգչի հրդեհ ժամէ մ' հազիւ,
Որը թէ յոգնած իւր աւարէն։
Ո՛ւր են պալատք, հարուստ. հացիւ՝
Ապրելու ոչ ունին պարէն։

Դուն սիգուութեամբ ժամ մը յառաջ
Ցոլիանայիր յառատ սեղան
Մեր ժնցիր, սէգ, այլոյն հառաչ,
Ցեռ քո տղներ, աւերք եղան։

Բանկալթի, Սեպտ. 1895։ ԺԻԺԱՌՆ.

ՈՒՂԵԳՐԱԿԱՆ

ՍԵՐ ԾՈՎԻՆ ԻՐԻՍԿԱՆ ԵԶԵՐՔԸ

(Շարունակութիւն ի՝ փրկ.)

ԻԱ.

Օդեսայի Լոգարանները։

Բաց ի իւր առեւտրական առաջնակարգ դիրքէն, մաքրութենէն ու գեղեցկութենէն, Օդեսա նշանաւոր է նաեւ իր լոգարաններովը, որոնք այստեղ ծանօթի են լման անուամբ (лиманъ-ծովախորշ) եւ հռչակուած են ոչ միայն բովանդակ Ռուսաստանի, այլ եւ Եւրոպայի մէջ։ Ամէն տարի Ռուսիոյ բոլոր ծայրերէն հիւանդներ իրենց ցաւերուն բուժումը փնտռելու համար կը վազեն կու գան հոս մեծ բազմութեամբ, եւ ցանցառ չեն կատարեալ առողջանալու դէպքերը։

Լիմանները քաղաքէն դուրս են եւ 3 հատ են Անդրիեվսկի կամ Կոնոնենկի, Հաջիբէյսկի եւ Սոխոյ (Հոր)։ Առաջին երկու խորշերը զուգահեռաբար ներս են մտած, նեղ եւ մանուածապատ կերպով։ Երկուքին մէջ գտնուած ցամաքը՝ բլրի ձեւով կը բարձրանայ եւ ծովուն մէջ խրելով հրուանդան մը կը ձեւացընէ, բայց եզերքը շատ բարձր չէ, այլ հազիւ 3—5 սաժէն։ Այստեղ ամբողջ ծովեզերքը կազմուած է խոշոր աւազէ, ուլակնջի (moule, մդէս) յոկուած կոսրներէ եւ կաւէ։

Այս լիմաններէն՝ ոչ խորշ են իսկապէս, ոչ լիճ, որովհետեւ պարզապէս ծովուն մէկ մասը կը կազմեն, բայց ծովէն փոքր հողաշերտով բաժնուած։ Ծովուն ալիքներն ինչպէս կ'երեւայ՝ յառաջ խաղալով շրջունակ այս եզերքին մէջ, հեռացհետ աւելի եւ աւելի թափանցեր են անոր ստորին մասերը։ Ալիքները ծովային աւազը բերեր լեցուցեր են ձորերուն երկու կողմն, եւ այս կերպով որշ խաւեր են կազմեր, որոնք, հիմայ ալ միշտ աւելնալու վրայ են։ Այսպիսի երկու խաւեր մեծնալով՝ երկու կողմանէ իրարու մօտեցեր են եւ թումբ դառնալով, ցամաքի մէջ մտած ջրին առջեւը կոտրեր են։ Թումբէն ներս մնացած ջուրը այն տեղ՝ ուր գետինը բարձր է եղեր եւ ջուրը ցած, հեռացհետ շոգիանալով՝ պակսեր եւ վերջապէս անհետացեր է. իսկ ուր որ հողը ցած էր եւ ջուրը խոր՝ այնտեղ ծովային ջուրը լիճ մնացեր է եւ ձեւացուցեր է այժմեան լիմանները։ Ուստի այս պատճառաւ լման ասուածը թէեւ լիճ կը ձեւացընէ բայց ճշդագոյնս՝ ծովախորշ է միայն, աւազային եւ կաւային թումբով ծովէն բաժնուած։ Անդրիեվսկի լիմանին մէջ այս ցամաք անջրպետը կամ թումբը 1½ քիլոմէտր տարածութիւն է միայն, իսկ Հաջիբէյի մէջ 4 քիլոմէտրը կ'անցնի։ Բայց ծովային ջուրն այս երկու լիմաններուն մէջ մեւնոյն հանգամանքը չունի։ Անդրիեվսկիի աղային մասն աւելի է քան միւսներունը։ Այս լիմանը՝ իր ջրի յատկութեամբը կը հաւասարեցընէ Եւրոպայի ծանօթ առողջարար ջրերուն, ինչպէս Բաղրն-Բագրոնի, Սոդէնի, Էլմայի, Գալլէի, Կարլսբադի հետ եւն։

Լիմաններու մէջ բաղնիք անելու կերպն եւ ատոհմանը բնականաբար պէտք է որ բացարձակապէս բժշկայ խորհրդով կատարուի. բայց աւելորդ չենք համարիր յիշել այստեղ այն հիւանդութիւն-

digitised by A.R.A.R.@